Školní zralost

Kdy dát dítě do školy?

Mgr. Zuzana Ledvinová Richterová (c) 2019

Školní zralost aneb: Kdy dát dítě do školy?

OBSAH:

1. **Co očekávám od školy…….str. 5**
2. **Obavy rodičů……..6**
3. **Dosavadní vývoj……8**
4. **Mateřská škola……..8**
5. **Požadavky znalostí a dovedností předškoláka……11**
6. **S čím se setkáváme u 6 – 7 letých dětí……20**
7. **Emoční stabilita dítěte……...24**
8. **Co je úkolem rodičů……..24**
9. **Co je úkolem školy……..26**
10. **Zápis ……27**
11. **Závěr……29**

Úvod

S nastupujícím šestým rokem dítěte nastává období, kdy se rodina připravuje na vstup dítěte do procesu vzdělávání. Vyvstávají nejdříve pochybnosti: Jak to naše dítě bude zvládat? Jak to budeme zvládat my, rodiče? Jak dítě orientovat, jak ho připravit na život. Seznamujeme se s jeho osobností, možnostmi, snažíme se ho sladit se svými prioritami.

Někdo má život nastavený na spotřebu, klid a hlavně pohodu. Jiný se soustředí na intelektovou činnost, další preferuje sport, jiný kulturní zážitky, další na rukodělnou činnost, atd. Každý jsme jiný.

Jako rodiče přemýšlíme, zda nám bude vyhovovat **státní forma základní školy** s převažujícím frontálním vyučováním, kdy učitelka stojí před žáky a žáci plní úlohy. Pracují více či méně najednou, společně. To, že se učí i skupinově, přistupuje se k žákovi, jak je to možné, individuálně, je dnes ve třídách normální. Ale stále převažuje frontální způsob výuky. Protože je to nejlevnější a tudíž nejekonomičtější způsob pro většinu našich lidí. Stát tuto výuku hradí ze státního rozpočtu a ze zákona poskytuje dětem učebnice, platí učitele, vychovatele a chod školy.

Další školní instituce to tak nemají. V ostatních rodiče doplácejí školné či různé příspěvky na vzdělávání. Přemýšlíme, zda nám bude více vyhovovat **Montessori vzdělávání**, kde je středem zájmu individualita a osobnost dítěte a ono postupuje ve vzdělávání svým tempem.

Nebo zda je nám blízké **waldorfské pojetí** člověka jako bytosti a chceme své dítě rozvinout nejen po stránce věcného vzdělání, ale i po stránce uměleckého přístupu ke světu.

Ve hře jsou i **církevní školy**, kde je prioritou křesťanské pojetí světa a člověka s důrazem na biblický výklad tradičních křesťanských hodnot a vývoj světa.

Zvažujeme, která škola je v dosahu a běžně dostupná dopravou, protože devět let školní docházky je dosti dlouhá doba. Zvažujeme, která škola je bezplatná, kde se platí školné. Zda ho zvládneme platit.

Ptáme se ve školce, známých, sledujeme noviny a reference. Ptáme se na kvalitu škol, učitelů, klimatu školy a školní družiny. Zajímá nás stravování, kroužky.

Dávno je pryč doba, kdy děti chodily pouze do školy a po té, co přišly domů, se naučily a měly volno. Dnes již předškoláci chodí do kroužků, sportovních oddílů, hudební školy a podobně.

Zvažujeme i to, jak doplníme školní povinnosti zájmovými aktivitami. Na naší škole zájmovou aktivitu pamatujeme a zde na 20 kroužků.

To je však jen „technická“ stránka školní docházky.

Dále zvažujeme rodinnou situaci a možnosti, kterou nám naše rodinná situace umožní. To už je někdy trochu závažnější problém zejména tam, kde je rodina rozdělena, oba rodiče si na dítěte prosazují nárok a řešením je střídavá péče.

Mgr. Zuzana Ledvinová 1. ZŠ Rakovník listopad 2019

Mnohem nejzávažnější okolností je povaha dítěte a sociální vyspělost. **Individualita dítěte hraje v procesu vzdělávání roli největší.**

Podívejme se tedy na jednotlivé aspekty postupně z různých stran. Zkusme si odpovědět na pár otázek, řešení najdeme společně.

1. Co je cílem, co od školy očekávám?

Asi se shodneme, že většina rodičů chce, aby se ve škole dítě naučilo **triviu**: čtení, psaní, počítání. Dne si přejeme, aby dostalo základy alespoň **dvěma cizím jazykům**, aby si odneslo **všeobecný přehled**.

Na prvním stupni, tj. 1 . - 5. třída, je všeobecný přehled učen v předmětu prvouka v 1. až 2. třídě, od třetí je to přírodověda a od 4. i vlastivěda. Na druhém stupni, tj. 6. - 9. třída, se všeobecný přehled rozdělen do předmětů: fyzika, chemie, biologie. Chceme, aby dítě dostalo **základy z hudební, výtvarné výchovy**, které ho rozvíjejí po stránce kreativity a vlastního vyjádření.

Dále chceme, aby se vyvíjelo zdravě a zdatně fyzicky, takže je třeba **tělesné výchovy.**

Aby bylo vedené ke zručnosti, proto je zapotřebí i **pracovní výchova**.

Není toho málo, co říkáte?

K tomu zájmové kroužky. Víme, že začne dlouhodobý kolotoč: práce, škola, kroužky, rodina, vztahy, rozvoj individuality dítěte.

Chceme všestranně rozvinutého jedince, který se v životě neztratí.

Víme už, že svět je poměrně kruté místo pro život a že se o nás nikdo nepostará a že tedy musíme své dítě vyzbrojit mnoha dovednostmi, tzv. kompetencemi.

Kompetencí rozumíme soubor dovedností a znalostí, které dovedou dítě ke spokojenému životu v dané oblasti, aby jednou uspělo ve světě bez nás.

2. Obavy rodičů před vstupem dítěte do školy vyplývají:

1) Z vlastní neblahé zkušenosti se školou. Nesedl mi učitel- učitelka, kolektiv, příliš nároční rodiče, příliš benevolentní rodiče, velký důraz na školní výsledky, nebo naopak nezájem o mě. Nezájem o připravené pomůcky a následné problémy ve škole vyplývající z toho, že nebylo čím pracovat, nebo jsem měl nekvalitní pomůcky, s nimiž jsem nemohl neudělat kvalitní práci.
2) Z vědomí velké výchovné náročnosti. Moje dítě je i pro mě výchovně velmi náročné, je nepozorné, nesystematické, neposlouchá, dělá si, co chce. Špatně vychází s dětmi, dospělými, sourozenci. Už takhle ho obtížně zvládám.
3) Dítě má zdravotní omezení: alergie, potravinové intolerance, choroby.

4) Z náročné rodinné situace: nesoulad mezi rodiči, noví partneři rodičů, problémový sourozenec. Nemoc či úmrtí jednoho z rodičů. Problémy s prarodiči.
5) Pracovní vytížení rodičů, směnný provoz, náročnost zaměstnání.
6) Dojíždění žáka a tudíž časová náročnost školní docházky.
7) Finanční nedostatečnost rodiny.

Když si toto všecko uvědomujeme a přemýšlíme o tom, vstupuje do toho i názor partnera, prarodičů. Někdy je to svízelná situace, v níž se snažíme o co nejelegantnější řešení. Někdy to stojí mnoho sil.

Zejména maminky odnášejí obavy zdravotně. Projevy neuróz maminek jsou nepřeberného druhu. Často jsou utopené v pasti své láskyplnosti, ochranitelství a dobroty vůči dítěti a na druhé straně pocitem malé nebo žádné podpory tatínka. Tlaku prarodičů. Nepochopení ze strany širší rodiny, kde každý ví, jak se to má udělat.
Jde především o maminky, které se zajímají o vývoj dítěte, mají leccos načteno, jsou kritické i k sobě a jsou ve svých rozhodováních velmi vědomé. Okolí jejich povědomí nesdílí a podceňuje maminčiny obavy a většinou správnou intuici. Při neúspěchu dítěte pak tyto maminky zůstávají osamělé se svou starostí. Na rodinné problémy je pak "slušně zadělané."

Jsou však i takové maminky, které jsou neempatické a nezajímají se o problematiku dopadu školního neúspěchu na život dítěte. „ Ono to NĚJAK" dopadne. Všichni to NĚJAK zvládli. „Oni ho v té škole srovnají."
I když jsou upozorňovány na pomalejší vyzrávání dítěte učitelkami ve školce, neposlechnou a dají dítě předčasně do školy, protože tam věkem patří. Neobrátí se o pomoc s posouzením školní zralosti na místní pedagogicko- psychologickou poradnu, učitelky, speciálního pedagoga.

Dítě je pak takzvaně podtržené a potýká se se ZBYTEČNÝM horším prospěchem. Pocit nedostatečnosti si odnáší do života a nikdy ten „podtržený" rok nedoženou. Školními vědomostmi a dovednostmi ano, ale

lidsky, ne. Někdy v průběhu života se to projeví. Jen to nikdo nedává do spojitosti s úbytkem sil v raném školní věku. V této věci je naše veřejnost, a to i pedagogická, nevzdělaná. Z hlediska úspěšnosti celého života je správný začátek vzdělávání v instituci základní školy zcela zásadní.

Rodiče potom svalují vinu neprospěchu na učitele, na dítě, na systém, na nedostatek času. Málokdo, řekne, za to můžu já a já si taky odžiju neúspěch mého dítěte s ním. Tady je pak náročná komunikace po celou školní docházky a doplatí na to hlavně dítě.

3. Dosavadní vývoj dítěte- ve vztahu samo k sobě

Normálně se vyvíjející dítě začne do tří let běhat, mluvit, poslouchat, zvládne se najíst, obléknout, cítí potřebu vyprázdnění, umí si o pomoc říct, umí to ovládat. Chápe příkazy, poslechne je, umí si hrát s dětmi ve smyslu spolupráce. Rozlišuje vlastní já od ostatních lidí. Od třetího do čtvrtého roku začne používat větu o sobě: Já jsem. To jsem já.
Ví, kdo je jeho nejbližší rodina a cítí se v ní spokojené a bezpečně. Je milováno a může svým lidem věřit.
Nese si do života pocit vlastní hodnoty, jistoty. Chce svým lidem udělat radost. Vše dělá pro maminku a tatínka, pro pochvalu, pro přijetí.
Pokud to tak není, nese si dítě poničení vztahu k sobě po celý život.

4. V mateřské škole a předškolním období – dovednosti a znalosti

V době mateřské školy se naučí sebeobsluze. Umí se pak správně najíst a napít, obout, obléci se.

Umí se obsloužit na toaletě a má správné hygienické návyky.
Umí si poskládat věci na sebe, srovnat hračky, nalít a vylít vodu, připravit si příbor. Vyčistí si zuby, umyje se. Naučí se dělit o hračky, hrát si s ostatními.

Umí mluvit (i když se špatnou výslovností) ve větách. Dokáže vypravovat logicky v časové posloupnosti.
U špatné výslovnosti dítěte, kdy jsou ještě mluvidla neohebná, zaměříme se na rozeznávání hlásek. Aby dítě dobře rozumělo. Je nutné, aby dítě nezaměňovalo sykavky a nepletlo si š-č-ž, s-z-c, l-r, ř-ž apod. I když nedovede hlásku správně vyslovit, mělo by ji správně slyšet a rozeznat. Jinak je práce velmi svízelná. Pokud toto dítě neumí, je nutná péče

odborníka (speciálního pedagoga). Můžeme pomoci tím, že slova rozkládáme na slabiky a hlásky. Např. auto= au/ to= a/u/t/o …

Šestileté dítě dokáže převyprávět příběh pohádky, mluvit o hlavním hrdinovi pohádky, filmu, příběhu.

Dokáže popsat, co dělalo ve školce, co zažilo na výletě, na návštěvě a podobně. Zná jména svých rodičů, sourozenců. Ví, kdo a čí jsou členové jeho širší rodiny: babičky, dědové. Chápe, že např. sestřenice není sestra apod. Zná jména svých kamarádů, dokáže o nich mluvit. Dokáže říct, co se mu líbí, co má rádo a co ne.

Dokáže mluvit s dospělými zřetelně. Umí se přiměřeně zeptat i opovědět. Nestydí se, ale není nezdvořilé. Zachovává si přirozený odstup od cizích lidí.

Chápe, že se neběhá po silnici a dodržuje zásady bezpečnosti na silnici, při hrách a jiných činnostech. Těší se z poznávání nových věcí.

Je pozitivně laděné na školní práci.

Paní učitelky v mateřských školách připravují děti podle výchovně vzdělávacích plánů. Na jejich dodržování dbá ředitelka mateřské školy a školská inspekce. Jsou vázáni zákony MŠMT.

Musím říci, že učitelky mateřských škol jsou vesměs velmi invenční a pracují s dětmi tak, aby byly na školu připraveny co nejlépe.

Ptají se na své svěřence po jejich nástupu do školy, porovnávají jejich výsledky a začlenění se do základní školy. Vodí předškoláčky k náslechům do prvních tříd. Snaží se, aby byly na školu dobře připravené, aby bylo ctí říci, že jsou z jejich školky.

5. U zápisu do školy se požadují některé vědomosti a schopnosti.

O jaké schopnosti jde? Co dítě potřebuje umět u zápisu?

Především správně mluvit.

Pokud dítě nevyslovuje hlásky správně, je třeba docházet na logopedii a hlavně s ním správně cvičit doma. Existuje i metoda tzv. chirofonetika.

viz. www. chirofonetika.cz. Je vhodná pro závažnější obtíže dítěte.

Jazykové schopnosti:

Dítě ví, jak se jmenuje, kde bydlí, jak se jmenují jeho rodiče a sourozenci.

Velmi často se dokáže podepsat, i když je písmo jen velkými tiskacími písmeny, můžou být i obráceně orientované- zprava do leva. To je v pořádku.
V této době má dítě vynikající mechanickou paměť.
Děti se tak bez problémů naučí i bezvýznamová slova, jako: enyky, benyky, kliky bé…
Toho lze využít při učení básniček, písniček, anglických či jiných slovíček cizího jazyka, při rozvoji slovní zásoby.
Umět vyjmenovat do deseti anglicky v tomto věku není odrazem výjimečné inteligence, ale dobré mechanické paměti a dobrého sluchu.
Protože ještě není ukotvena levo- pravá orientace, děti klidně čtou vzhůru nohama, píší zprava doleva. Levo- pravou orientaci při čtení a psaní používanou v naší kultuře je musíme naučit.

Rovněž tak správně držet tužku třemi prsty, uvolněnou rukou, bez napětí:

V tom mají dnešní děti problém.

Deformace držení tužky s sebou nese horší rukopis, špatnou čitelnost a tím horší hodnocení.

Už do první třídy děti chodí se špatným úchopem. Velmi špatně se úchop přecvičuje. Jde o neustálou kontrolu a opravování.
Dítě to pak nebaví, protože ho stále někdo „ komanduje“ a ono musí na úchop stále myslet. Lepší je tomu předejít od momentu, kdy dítě bere tužku do ruky. Mnohdy se špatný úchop nepovede napravit. Jako třeba zde, na obrázcích, kde děti v páté třídě svírají pero křečovitě, drží ho více prsty. Vazy a svaly ruky jsou přetěžované. Dítěti psaní dělá potíže.

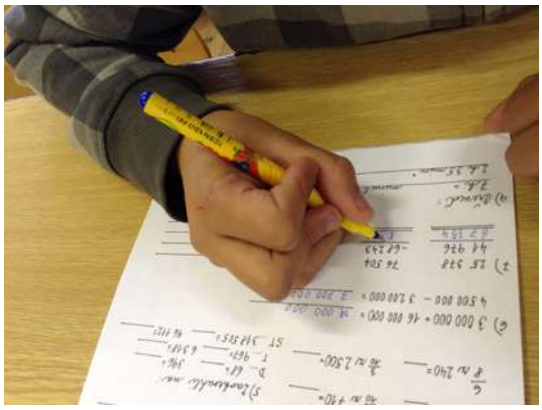

Je třeba vědět, že od činnosti jemné motoriky ruky se odvíjí myšlení. Proto se špatným rukopisem vázne myšlení v určitých oblastech. Je těžkopádnější a děti u práce s psacím náčiním vzdychají, neradi pracují. Prostě je to otravuje.
Toto se hodně podceňuje s poukazováním na to, že i se špatným úchopem lidé vystudují VŠ a zařadí se do života…Ano. Ale tito lidé žijí s jistými

jemnými obtížemi v různých oblastech života, které musí vůlí kompenzovat. Pokud by byli vedeni už v raném věku ke správnému úchopu tužky, žili by spokojeněji.

K jemné motorice patří i to, že by dítě mělo umět vázat kličku na své obuvi. To dnes dělá dětem potíže.

Matematické představy a schopnosti|:

Zhruba od tří let dítěti říkáme: Ukaž, kolik je ti let? Dítě ukazuje s radostí tři prstíčky. Učí se tak přiřadit vyřčené číslovce počet prvků, v tomto případě prstíčků.

Tak to pokračuje dál, kdy v šesti letech dítě vyhledává např. části lega podle počtu výstupků i nad deset. Dokonce dočítá i po dvou, některé děti počítají nad dvacítku, i do stovky. Měla jsem i děti, které v šesti letech sčítaly trojmístná čísla zpaměti a správně. Ale to jsou výjimky.

Dítě předškolák chápe vyřčenou číslovku a k ní přiřadí počet věcí (prvků), zhruba do pěti. Umí to ukázat na prstech. Umí vyjmenovat číslovky do deseti. U zápisu do školy se požaduje počet do pěti.

Dítě by mělo rozeznávat číslice 1, 2, 3 a postřehovat minimálně do tří, lépe do pěti. Prsty na ruce jsou stále dispozici. Počítání na prstech odbourá dítě samo, až má tyto počty natolik zautomatizované, že ho počítání na prstech

zdržuje. Odbourávat používání prstů dříve je pro dítě velký stres a nezafixuje se počítání správně.
Z brzkého zákazu počítání na prstech vzniká nejistota, stres a neobliba matematiky. Vše má svůj individuální čas.
Dále by dítě mělo umět poznat a pojmenovat geometrické obrazce:
kruh (kolečko), čtverec (kostička), obdélník, trojúhelník (stříška).

Tvary: Co je kulaté, špičaté, hranaté, ostré, tupé.

Ve skupince (množině) věcí by mělo umět pojmenovat vztahy:
Co je větší- menší, co je největší- nejmenší. Má poznat, kde je více a kde je méně, ve skupině prvků.
Můžeme pomoci tím, že v běžných situacích: prostírání na stůl, věšení prádla, uklízení bot, hraček…se ptáme dítěte kolik to je, kde je víc, kolik chybí….

Znalosti světa kolem sebe ve škole zahrnuje předmět prvouka, od třetí třídy je to přírodověda a vlastivěda.
Probírají se tu témata: domov, škola, zdraví roční období, změny počasí, přírody, chování lidí, tradice a svátky, dopravní výchova, bezpečnost… Vše na běžných situacích, které dítě zná z předchozího života. Potřebuje k tomu mít některé poznatky.

Čas
Mělo by umět vyjmenovat dny v týdnu, chápat časové následnosti: včera, dnes, zítra.

Prostor
Prostorové dovednosti: nahoře, dole, vevnitř, venku, vpravo, vlevo, na začátku zprava, zleva, uprostřed, na konci, na začátku zprava, zleva.

Uspořádání př. od největšího po nejmenší, podle zřetelného obrázku či reálném světě poznat, kdo je starý- mladý, silný- štíhlý, velký- malý, smutný- veselý…
Mělo by vědět kolik mu je let, kde bydlí, kdo je jeho rodina. Dobré je, aby umělo svoji adresu.

Zvířata
Dítě by mělo umět pojmenovat nejběžnější zvířata domácí: pes, kočka, králík, morče, křeček, slepice, koza, kráva, husa, kachna, prase kůň…
i některá divoká: liška, jelen, srna, divočák. Ptáky: vrabec, kos, vrána, papoušek…
Rozeznat i zvířata, která u nás ve volné přírodě nežijí: slon, lev, žirafa…
Rostliny
Předškolák by měl rozeznat nejběžnější druhy ovoce: jablko, hruška, meruňka, broskev, švestka, třešeň a zeleninu: mrkev, petržel, celer, salát, květák, hrách…co je strom a co je bylina(kytička).
Výtvarné schopnosti:
Dítě by mělo umět správě nakreslit postavu: hlava, krk, trup, nohy a ruce. Mělo byvědět, že na rukou i na nohou je pět prstů. Na hlavě má správně umístit části obličeje: oči, nos, pusu, tváře, uši. Mělo by je umět pojmenovat.

Dítě by mělo umět barvy: červená, modrá, zelená, žlutá, černá, bílá, hnědá. Dále co je světlá a tmavá. Většina dětí umí i fialová, oranžová, růžová.
Mělo by umět kreslení podle předlohy i fantazie. Mělo by zvládat vyjádření se malbou štětcem, dřívkem, různými jinými materiály.

Pracovní schopnosti:
Stříhání rovně i oble, lepení, vytrhávání, překládání, rovnání, řazení, skládání, sestavování, přiřazování, tvoření podle předlohy i podle vlastní fantazie.

Hudební schopnosti:

Dítě má umět rozeznat mluvené a zpívané slovo, opakovat jednoduchý rytmus vytleskáním či zadupáním na: raz- dva nebo raz- dva- tři. Intonovat (tj. měnit výšku tónu) v rozsahu tří až pěti tónů.

Tělesné dovednosti:

Tyto dovednosti jsou dnes podceňované, protože pokud nejsou rodiče sportovně založeni, je dnešní život, pokud se týká pohybu., hodně usnadněn.

Od pohybu se odvíjí myšlení. To je známá věc, ale málo říká nahlas. Mnoho činností je automatizovaných a dítě o nich nemusí přemýšlet (zhášení a rozsvícení světel, někde otevírání dveří, splachování, zavírání vody…).

Od pohybu se odvíjí myšlení. To je známá věc, ale málo říká nahlas.
Bez správného pohybu není správné myšlení.

Dítě má umět správně vzpřímeně stát, chodit přes patu, sedět vzpřímeně, provádět úklony, i záklony, kleky, poskoky, přeskoky, umět na povel rozpažit, vzpažit, předpažit apod. Podobně i s nohama: přednožit, zanožit, pokrčit nohu, kleknout apod.

Prakticky všechny děti v šesti letech dokáží kotoul vpřed, koulení se po žíněnce, chůzi po čáře jak rovné, tak klikaté. Házení míčem do dálky i na cíl jednou i oběma rukama, koulení míče. Děti dokáží překonat překážku přelezením, podlezením, přeskočením střídnonož i sounož. Nebojí se vylézt na přiměřeně vysoký předmět- asi do výše svých očí a zase z něj slézt.

Dítě by mělo zvládnout uběhnout 50 metrů na rychlost (sprint) a do 300m pomaleji, na vytrvalost třeba i přerušovaně. Dokážou skočit s odrazem z jedné nohy i sounož (oběma nohama současně) do dálky.

Nebojí se vody, a i když dítě ještě samo neplave, dokáže se pohybovat ve vodě chůzí, nebojí se ponořit obličej při nádechu a vydechne do vody (foukání do vody).

Dokáží se klouzat (po klouzačce), nebojí se sjet na bobech, saních přiměřený kopec.

Udrží rovnováhu na koloběžce a kole. Dokáže přecházet silnici v doprovodu, většina umí jezdit na kole.

6. S čím se mohu setkat v období 6-7 letého dítěte?

V tomto období mají děti vrozený přirozený **smysl pro harmonii, pravidla, spravedlnost**. Jakékoliv ne- harmonie je vyvádějí z klidu, pocitu bezpečí, vyvolávají v nich paniku a pocit ohrožení.

Proto děti nemají rády tělesné abnormality. Z hlediska dospělých dokážou „ být kruté“ k fyzicky i duševně postiženým. Nemají rády hádky, nečitelné chování a situace. Naopak mají rády jasná pravidla, opakované chování, které jim dává jistotu.

Nemají zkušenosti, nemohou být „ objektivní“, neumí řešit sváry. Vše vztahují k sobě a ke svému pocitu pohody a líbivosti.

Mají rády **objevování světa**, vše je zajímá. Je to pro ně nové.

Milují pohyb. Rády se různě vyjadřují slovem, pohybem, malbou, kresbou, zvukem.

Nutný je **stálý zájem dospělého** o jejich aktivitu.

Chtějí mít mámu a tátu při sobě, když něco dělají. Chtějí se dělit o radost z činnosti. Mají pocit jistoty. Chtějí pochvalu, chtějí reakci na svou činnost, výrobek, obrázek. Chtějí o tom mluvit. Děti potřebují lidskou interakci. Potřebují láskyplnost a projevenou lásku.

Dětská lež

Kolem dovršení 7. roku se u dětí vyskytuje tzv. **„Dětská lež“.**
Je to doba, kdy dítě natolik věří své představě, že ji považuje za realitu. Dokáže naprosto přesvědčivě líčit situace, které údajně vidělo, které si přeje, které si představuje. Je mnohdy opravdu velmi těžké udržet si odstup a realitu zjistit.
Dochází občas k tomu, že přijde rozčilený rodič do školy, obviní učitelku, jiné dítě, rodiče z nepravosti. Při zjišťování vyjde najevo, že si dítě celou situaci vymyslelo nebo přikreslilo.
Od nevinných výroků:
“ Cestou domů jsem viděla andílka. Ta holčička měla křídla.“
Když rodič trvá na tom, že to je nesmysl, připustí děťátko, že byla jenom malinkatá a že vlastně ani nebyla vidět…

Nebo: „U nás bude karneval a budou pro vás masky, říká holčička ostatním dětem. Ony to řeknou doma. Náhodou se potkají babičky dětí a při rozhovoru najednou zjistí, že se nic nekoná, že si to holčička jen přeje.
Děti na několik měsíců vyřadí holčičku ze svého zájmu. Holčička je konfrontována s realitou, rodině je jaksi trapně.
Jindy: „Mě napadli kluci z páté třídy, před školou, když jsem šel domů…“ Rodič vyžaduje okamžité potrestání, hledají se viníci, pomalu volá na policii…a ono vyjde najevo, že si chlapeček přeje, aby si ho ti starší všimli a vzali ho mezi sebe … Taky chce být jako velký kluk.

Lze se tomu bránit jedině zdravým selský rozumem, komunikací se školou. Chápat, že jde o poměrně častý jev a že konfrontace s realitou je dítěti velmi prospěšná. Jakoby prozře.

Přezubování

Bavíme - li o tom, kdy do školy dítě dát, podívejme se i na fyzické ukazatele. Jde o vzrůst, celkovou vyspělost těla.
Především však jde o výměnu mléčného chrupu za chrup trvalý. Jestliže je fyzické tělo dozrálé, projeví se to tím, že vyloučí to nejtvrdší, co dokáže vyprodukovat a to je zubní sklovina. Když zuby mohou vypadnout, protože se dovršila fáze výstavby těla do jisté míry, uvolní se životní síly, které dítěti umožní intelektovou činnost jiné úrovně. Dovolí mu- učit se.
Před výměnou zubů je záměrné učení dítěte přetěžováním těla a odčerpáním jeho životních sil. Pochopitelně se setkáváme s anomáliemi ve vývoji a výměně zubů. U každého je to jinak. Ale to, co jsem popsala, je obecné pravidlo.
Síly pak chybí nejen na vývoj dalšího chrupu, výměna vázne (nutnost rovnátek, pomalé prořezávání dvojek a dalších zubů…), síly pak chybí v pozdějších letech k emoční stabilitě.
Člověk je jednou nahoře, pak zas dole, stále něco hledá- hledá sebe, svoji sílu. Například k dostudování (předčasně ukončuje svoje vzdělání. Např.: byť je chytré, nejde k maturitě). Síly chybí k přímé cestě za tím, co člověk

je a co chce. (Např.: hledá dlouho práci, kde bude spokojen a kde budou spokojeni s ním zaměstnavatelé).

Obtížně hledá svoji seberealizaci, protože neměl čas na své myšlenky. Stále něco musel, doháněl, byl skoro dobrý, ale jen skoro. Musel si často odpočívat od myšlení, které bylo předčasně jakoby vytahováno za těla.
Síly chybí ve vztazích. Jeho nevyzrálost jakoby se přenesla i sem, unáhlenost ničí vztahy, přelétává, nezvládá zátěž partnerství a rodičovství, nezvládá zátěže partnera, dětí. Toto se zase neříká. Lidé to nedávají do souvislosti s předčasnou zátěží školou.

Předčasné přetížení školní docházkou nelze vzít zpět.
Výjimečně se dá udělat odklad školní docházky ještě v 1. pololetí první třídy a vrátit dítě zpět do MŠ. Zhruba do Vánoc. S tím je spojeno mnoho problémů: místo ve školce, psychické podtržení, rodinné neshody, dítě se cítí podvedené a nerozumí tomu.... Ale v některých ojedinělých případech je to pro dítě záchrana.

Pokud dítě zatížíme předčasně školní docházkou, prochází školní docházku, jako když nese stále těžší a těžší batoh, do kterého se jen nakládá víc a víc. Podklesává pod tíhou musů, neumím a nezvládám. Samo se cítí nedostatečné. Toto „ podtržení“ má za následek celoživotní problémy v celé šíři života.
Mluvím o tom proto, že v každé třídě jsou jedno až dvě takové děti. Kdyby nebylo takové poupátko násilně otvíráno, mohlo by se samo rozvinout v krásnou květinu. Takhle předčasně okvětní lístky začnou vadnout.

Mgr. Zuzana Ledvinová 1. ZŠ Rakovník listopad 2019

Pochopitelně se setkáváme s anomáliemi ve vývoji, ale to, co jsem popsala, je obecné pravidlo.
Dřívější fyzické kritérium pro přijetí ke školní docházce bylo to, že si dítě dosáhlo na lalůček ucha protilehlou rukou, přes vrchol hlavy. Tzv. Filipínská metoda. Dnes se už nepoužívá. Nicméně jsem se nesetkala s dítětem, které, pokud nedosáhne na ouško, nemá potíže se školou.

7. Emoční stabilita žáka

Emoční stabilitou mám na mysli to, že dítě dokáže zvládat stres z odloučení od rodičů ve škole a dokáže pracovat pod vedením učitelů a vychovatelů.
Hraje si s dětmi bez konfliktů. Dokáže chápat i jinakost spolužáků. Dokáže se dělit a spolupracovat. Dokáže komunikovat s dětmi a dospělými. Nebojí se zeptat na to, čemu nerozumí, dokáže si říct o možnost jít na wc, že něco nemá, nechápe, nestíhá. Nevyrušuje, nebaví se v hodině, neničí ostatním výtvory.
Dokáže počkat na další pokyny. Chápe a dodržuje školní řád a běžné situace zvládá ve slušnosti.

Neděsí se selhání, neutíká ze školy a z družiny. Dokáže pochopit, že se rodič opozdí, že jsou dny, kdy půjde ze školy jinak, př. s babičkou, později.
Dokáže dodržovat zásady slušného a bezpečného chování při výuce, o přestávkách, na dopravním hřišti, při přechodech do kina, divadla, exkurzích, výletech a podobně.
Zvládá i stres z příchodu jiného učitele při suplování, výuce v jiném prostoru.

8. Co je úkolem rodičů?

Rodiče jsou dnes zodpovědní za vše.
Co jejich dítě dělá, umí, jak se vyvíjí, jak je citově stabilní nebo ne, jak je zdravé.
Škola je jen částí života, nicméně stále velmi podstatnou.

Rodič je povinen připravit své dítě na život.
Kromě nakrmení, ustrojení, naučení, zdraví a stability ve vztazích je **úkolem rodičů přijít na to, čím je jeho dítě nadané, k čemu má sklony.**

To bych řekla, že **je nejdůležitější úkol mámy a táty**. A samozřejmě ho v jeho nadání podporovat a dát mu možnost ho rozvinout. Pokud se dítě něčemu věnuje, získá tak dovednosti a znalosti, dostane trvalý nový rozměr v životě. Pokud se věnuje nějaké zálibě, máme vyhráno na celý život. Pokud někdy něco v životě selhává: zdraví, práce, vztahy… je tu něco, o co se může opřít. Něco, co dítěti dává jistotu vlastní ceny.

Školy jsou si toho vědomé, a proto je na školách množství kroužků. V nich si mohou žáci rozvíjet své talenty, nadání, svůj zájem. U nás na 1. ZŠ je zhruba na 20 kroužků.
Musíme si však uvědomit, že se zájmy dětí na 1. stupni základní školy rychle mění. Proto je dobré nechat dítě vyzkoušet několik kroužků, ale trvat na jejich dochození, alespoň jeden školní rok. Pokud si ho dítě vybere, musí si uvědomovat, že je to pak zároveň i jeho odpovědnost.
Tím se dítě vychovává k zodpovědnosti k sobě, ale i k ostatním, k rodičům i učitelům.

Mgr. Zuzana Ledvinová 1. ZŠ Rakovník listopad 2019

Z kroužků, kde bude mít dítě výsledky a budou ho bavit, se může vyvinout profesní orientace. Pokud zůstane jen jako zájem, je trvalou hodnotou člověka.

9. Co je úkolem školy?

Školní docházka je od dob Marie Terezie u nás povinná.
Má dát dětem základní poznatky dané doby o světe a seznámit je s postupy, pomocí nichž se dítě bude moci začlenit do společnosti, bude se moci dále vzdělávat.
Dítě, které dovrší 6 let svého věku od září do srpna příslušného roku, musí nastoupit alespoň na devět let do základní školy.
Já bych zvolila variantu, že od 6 let může a od 7 let musí. Odpadlo by zbytečné vyšetření v PPP, neurotizace matek, které cítí, že je potřeba ještě chvíli počkat se školní zátěží. Ubylo by partnerských a rodinných neshod. Děti ve škole by byly šťastnější, protože by ji zvládaly s přehledem. Bylo by vše v klidu a pohodě. Ale to jen moje zbožné přání.
Oficiální kruhy naopak umožňují dát dítě, které dovrší 6 let od září do prosince daného roku – po schválení způsobilosti v PPP, do 1. třídy.

Ve školách jsou platné vzdělávací dokumenty schválené ministerstvem školství. Na jejich dodržování dbá učitel, vázaný vzdělávacím plánem školy, ředitel školy a inspekce MŠMT.
Vzdělávací plán je pro školy závazný, je to takový „ zákon, kde se praví, co se má v kterém ročníku učit, co kdy má žák umět“.

Rodič školu vybírá pro své dítě.
Dnes má na výběr: státní základní školy, církevní školy, waldorfské, Montessori a soukromé školy. V neposlední řadě přibývá i domácího vzdělávání.
Dítě je přihlášeno do určité školy, do určité třídy. Třídní učitel/ učitelka dá rodiči podklady pro konzultace a zkoušení.

Dítě vzděláváno dle platného vzdělávacího plánu doma. Domácí výuku garantuje příslušně vzdělaný vyučující, může to být i rodič s pedagogickým vzděláním. Žák pak dochází pouze k přezkoušení do školy, kde je pak i hodnocen a kde je mu vystaveno vysvědčení.

Školu rodič vybírá i podle způsobů výuky.
Např. Čtení lze učit schválenou analyticko- syntetickou metodou (tj. po slabikách) nebo genetickou metodou po písmenkách. Psaní se může vyučovat jako klasické psací vazné písmo nebo Transkript.
Matematika se vyučuje klasickou metodou nebo dle schválené metody prof. Hajného.
Někde se angličtina vyučuje hned od 1. třídy dva roky jen náslechem, od třetí třídy se učí psát to, co se za dva roky naučily sluchem.
Jinde se od 3. třídy učí mluvit, číst i psát současně.

Proto doporučuji se zeptat na metody výuky ve zvolené škole. Přemýšlet o tom, co by asi mohlo vyhovovat mému dítěti a hlavně, jak budu schopen dítěti pomoci v případě potřeby. S prvňáčkem je třeba číst denně, ať se učí číst jakoukoliv metodou, procvičovat psaní i matematiku.

9. Zápis

K zápisu do školy chodí děti v dubnu. Na webu školy (všechny školy mají webové stránky, kde možné vše dohledat), v místním tisku, v mateřské škole se rodiče dozví, kdy probíhají zápisy ve zvolené škole.
Tiskopis **přihlášky k základnímu vzdělávání** si mohou stáhnout z webu školy a přinést k zápisu již vyplněný. Jinak ho dostanou ve škole při zápisu a tam ho vyplní.
Dále pak musí mít rodič svůj **občanský průkaz** a **rodný list dítěte**. Ze zákona není povinné, aby přišlo dítě do školy k zápisu s rodičem. Je to však velmi vhodné v zájmu dítěte i školy. U nás chceme, aby rodič přišel i **s dítětem**.

Zapisující učitelka se na dítě podívá a vhodnou osvědčenou formou zkusí jeho znalosti a dovednosti. Většinou jde o 10 až 20 minutový rozhovor, kde si daná učitelka udělá celkový obrázek o úrovni dítěte. Může ho tak pochválit, namotivovat ho ke školní docházce, podpořit jeho těšení. Nebo doporučit odklad školní docházky, docvičení dovedností a podobně.

Pokud je rodič přesvědčen, že dítě bude potřebovat odklad školní docházky, vyplní žádost o odkladu školní docházky a předá ho řediteli školy, který bývá u zápisu prvňáčků přítomen, nebo ho přinese řediteli v domluvenou dobu.

Rodič se obrátí o pomoc na Pedagogicko- psychologickou poradnu, pokud má u svého dítěte pochybnosti o zralosti pro školní docházku. Výsledek vyšetření pak donese do školy řediteli školy. Na jeho základě pak ředitel může o odkladu školní docházky rozhodnout do 30 dnů.

Závěr

Závěrem je potřeba říci, že chceme-li klidné dítě se slušným prospěchem, **musíme být sami klidní, vyrovnaní. Musíme se sami stále vzdělávat.**
Musíme se naučit přijímat dítě takové, jaké je.
Nestavět si nereálné cíle, ani ho nepodceňovat. **Musíme ho podporovat.**
Učíme ho zvládat i to, když mu něco hned nejde**. Jsme mu průvodci na jeho cestě.**
Musíme být sami příkladem v komunikaci, v pěkných vztazích.
Příkladem učíme své dítě nejvíc.

Pokud chci, aby si vážilo mě a mojí práce, musím to samé dělat i já vůči němu. Nelze zmuchlat a vyhodit jeho výtvor, byť je např. špatně vystřižený a nalepený.
Je to stejné, jako kdybyste přinesli výplatu a ono jí hodilo do koše, protože není dost velká. Nebo vám vyhodilo uvařený oběd, protože na něj teď nemá chuť…
Pokud chci, aby dítě respektovalo moje slabosti a rozhodnutí, musím se naučit respektovat já jeho.

Popřejme si hodně trpělivosti, nadhledu a síly. Je třeba si hlídat energii a udržovat se v klidu. **Platí jedno pravidlo: klidný rodič, klidné dítě.**

Já vám přeju hodně radosti při vzdělávání vašeho dítěte.
Ať je na cestě za vzděláním a výchovou vaše dítě zdravé a šťastné.
Ať je doba školní docházky dobou, na kterou budete jednou s láskou vzpomínat.

Mgr. Zuzana Ledvinová 1. ZŠ Rakovník listopad 2019

Podrobnější informace o dítěti najdete v e- Booku : Jak porozumět svému dítěti, které najdete na www. zuzanaledvinova.cz

O autorce

Mgr. Zuzana Ledvinová Richterová
Pochází z Jablonce nad Nisou, kde začala pracovat s dětmi v roce 1973 v mimoškolních aktivitách. Od roku 1984 učí a věnuje se přechodu dětí z mateřské školy do základní. Od roku 1992 působí na 1. ZŠ v Rakovníku. Od roku 1996 se věnuje i chirofonetice a výukou na hudební nástroje, především na kytaru.
Její e-Booky najdete na www. zuzanaledvinova.cz

Mgr. Zuzana Ledvinová 1. ZŠ Rakovník listopad 2019

Prameny:

Obrázky slouží jako ilustrace k jednotlivým odstavcům. Zdrojem je soukromý archiv autorky. Pokud jsou na nich děti rodiny a školy, souhlasili jejich rodiče s poskytnutím fotografií ve smyslu nařízení o GDPR .

Další obrázky jsou stažené z internetu – Obrázky zdarma- Pixabay

©2019 Rakovník